

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ**ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

5 օգոստոսի 2025 թվական

ք. Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահ Հովսեփ Բեդկյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 (ՎԴ/9508/05/24) գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 29-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք**Գործի դատավարական նախապատմությունը.**

1. ՀՀ գլխավոր դատախազությունը 2024 թվականի օգոստոսի 7-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե և Ջուլիետա Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Ջուլիետա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի

հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիետա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

3. ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 29-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարան:

4. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2025 թվականի հուլիսի 30-ին:

Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.

5. Հղում կատարելով ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱԲԴ/0433/02/11, 2010 թվականի դեկտեմբերի 3-ի թիվ ԵԱԲԴ/1369/02/09, 2022 թվականի մայիսի 26-ի թիվ ՎԴ/9457/05/18, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14, 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահի, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահի և ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահի՝ 2025 թվականի հունիսի 4-ի թիվ ՎԴ5/0213/05/21 գործով արտահայտված դիրքորոշմանը՝ ՀՀ վարչական դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. «(...) Տվյալ դեպքում ՀՀ գլխավոր դատախազությունը որպես հիմնական պահանջ ներկայացրել է Միչյանի գյուղապետի թիվ 25 որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջ, որը ընդունվել է հիմք ընդունելով 2003 թվականի փետրվարի 7-ի Միչյանի գյուղապետարանում

անկացված համայնքային սեփականություն համարվող պահուստային ֆոնդի հողերի աճուրդով վաճառքի թիվ 2 արձանագրության արդյունքները: Ելնելով վերոգրյալից հայցի իրավական և փաստական հիմքեր հանգում են նրան, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը օրարվել է պահուստային ֆոնդի հողերից առանց դրա նպատակային նշանակության փոփոխության, այսինքն՝ հայցի հիմքերը ըստ էության վերաբերում են 2003 թվականի մարտի 7-ի թիվ 2 արձանագրության (աճուրդի) և դրա արդյունքների հիման վրա կայացված որոշման՝ օրենքով նախատեսված ընթացակարգին առնչվող խախտումներով անցկացնելուն:

Վերոգրյալ իրավական նորմերի վերլուծության, Վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների, ինչպես նաև 2025 թվականի հունիսի 4-ի «Գործի ենթակայության վերաբերյալ վեճը լուծելու մասին» որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշման հիման վրա համադրելով սույն գործի փաստերը, Դատարանը գտնում է, որ հայցվորի վեճը, այն է՝ Միչյանի գյուղապետի թիվ 25 որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջը, բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից:

(...)

Տվյալ դեպքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից հարուցված հայցը հանդիսանում է քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործ, Դատարանը փաստում է, որ սույն վեճը չի մերժում ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով ՀՀ վարչական դատարանի ընդդատության մեջ, այլ հանդիսանում է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության գործ:

Հետևաբար, մի կողմից ՀՀ գլխավոր դատախազության և մյուս կողմից Արարաշար խոշորացված համայնքի ղեկավարի միջև ծագած իրավահարաբերության՝ հանրային բնույթ չունենալու պայմաններում հայցադիմումի պահանջն ընդդարյալ չէ ՀՀ վարչական դատարանին, ուստի

հայցադիմումը ենթակա է վերահասցեագրման ըստ ընդդատության՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարան»¹:

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերին, 26-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասին, «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ի 2-րդ կետին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2011 թվականի հուլիսի 27-ի թիվ ԵԱԲԴ/0433/02/11, 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ԵՄԴ/1029/02/14 գործերով արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 29-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարան՝ նշելով հետևյալը. «(...) Համադրելով սույն գործի փաստական հանգամանքները կիրառելի իրավանքների հետ և անդրադառնալով վեճը կարգավորող իրավական նորմերի բնույթը պարզելու հարցին՝ Դատարանն արձանագրում է, որ Միջյան համայնքը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով հանդես գալով որպես վարչական մարմին, 2003 թվականի փետրվարի 07-ին կայացրել է թիվ 25 որոշումը, որի համաձայն՝ հիմք ընդունելով 2003 թվականի փետրվարի 7-ին Միջյանի գյուղապետարանում անցկացված համայնքային սեփականություն համարվող պահուստային ֆոնդի հողերի աճուրդով վաճառքի N 2 արձանագրության արդյունքները՝ որոշել է Ջուլիետա Աբրահամյանին սեփականության իրավունքով հարկացնել արդյունաբերական, ընդերքի օգտագործման և այլ արդադրական նշանակության կառուցապարման նպատակով 4092 քմ. հողամաս:

Սույն գործի շրջանակներում ներկայացված հայցապահանջի փաստական և իրավական հիմքերը հաշվի առնելով՝ Դատարանն արձանագրում է, որ Միջյան

¹ Տե՛ս դատական գործը, հատոր 1-ին, թերթեր 103-109:

համայնքի ղեկավարի թիվ 25 որոշումն ընդունվել է հանրային իրավունքի քննազավառում, իրենից ներկայացնում է վարչական ակտ, և նշված որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջից ծագող իրավահարաբերությունները կրում են հանրային բնույթ, որի բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի՝ Կոմիտեի ղեկավարի կողմից իր հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացում, որի կապակցությամբ կողմերի միջև ծագած վեճը ՀՀ վարչական դատարարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին:

Անդրադառնալով Միջյան համայնքի ղեկավարի կողմից 2003 թվականի փետրվարի 07-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու հետևանքով՝ Միջյանի գյուղապետի և Ջուլիեդա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիեդա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջներին՝ Դատարանն արձանագրում է, որ նշված հետևանքներն ածանցվում են հիմնական պահանջից, ուստի հիմնական պահանջի՝ վարչական դատարանին ենթակա լինելու դեպքում, ածանցյալ պահանջները՝ համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ ենթակա են այն դատարանի քննությանը, որին ենթակա է հիմնական պահանջը, այս դեպքում՝ Վարչական դատարանին:

Միևնույն ժամանակ Դատարանն արձանագրում է, որ հայցվորը՝ Կոմիտեի ղեկավար ՀՀ գլխավոր դատախազությունը, ինքն է ընտրում, թե ինչպես իրականացնի պետության (համայնքային) գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությունը. քաղաքացիական դատարարության կարգով, թե վարչական դատարարության կարգով: Ընդ որում Կոմիտեի իրավիճակում գլխավոր դատախազությունը կարող էր վիճարկել աճուրդը, որը ենթակա կլիներ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, մինչդեռ Կոմիտեի ղեկավարը՝ 2003 թվականի փետրվարի 07-ին կայացրած թիվ 25 որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջ, որը վերը նշված վերլուծությունների համադրությամբ Դատարանի գնահատմամբ ենթակա է քննության Վարչական դատարանում: Հակառակ մեկնաբանությունը կարող է հանգել նրան, որ աճուրդի

հիման վրա կայացրած համայնքի ղեկավարի որոշումը չի հանդիսանում վարչական ակտ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի իմաստով: Ընդ որում, եթե ընդունենք, որ սույն գործը ենթակա է քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, Դատարանի գնահատմամբ նման ձևակերպմամբ պահանջը չի կարող քննարկման առարկա դարձվել ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, քանի որ պահանջն ամբողջությամբ վերաբերում է վարչական ակտի իրավաչափության հարցը լուծելուն: Այլ հարց է, եթե պահանջը վերաբերի աճուրդի անվավերությանը՝ առանց քննարկման առարկա դարձնելու վերը նշված որոշման իրավական բնույթը և իրավաչափությունը, որպիսի պայմաններում այն ենթակա կլինի քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում: Ելնելով վերոշարադրյալից՝ Դատարանը գալիս է այն եզրահանգման, որ թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 գործը ենթակա չէ քննության Հակակոռուպցիոն դատարանում»²:

Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը.

7. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավոր է արդյո՞ք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 (ՎԴ/9508/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե և Ջուլիետա Աբրահամյան՝ Միչյան համայնքի ղեկավարի 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Միչյանի գյուղապետի և Ջուլիետա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիետա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:*

² Տե՛ս դատական գործը, հատոր 2-րդ, թերթեր 3-5:

8. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝
«Մասնագիտացված դատարաններն են՝

1) վարչական դատարանը. (...).

3) հակակոռուպցիոն դատարանը»:

Նույն օրենքի 24-րդ հոդվածի համաձայն՝ «1. Վարչական դատարանին են ենթակա Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված գործերը: (...)

3. Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (...) դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (...):»:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ «(...) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:

(...)

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում արանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավագոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս

ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք քերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պարճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ «Վարչական դատարան կարող են դիմել նաև պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինները կամ պաշտոնապար անձինք՝ ընդդեմ վարչական մարմնի, եթե համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, եթե այդ վեճը ենթակա չէ լուծման վերադատության կարգով»:

ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ «Վարչական դատարանին ընդդարյա են հանրային իրավահարաբերություններից ծագող բոլոր գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադատության կարգով (...)»:

8.1 Վճռաբեկ դատարանը, ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտե՝ գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի որոշմամբ անդրադառնալով մարզպետի որոշման հիման վրա պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդն անվավեր ճանաչելու պահանջի մասին վեճի՝ հանրային կամ մասնավոր իրավահարաբերություններից ծագելու հարցին, եզրահանգել է. «(...) Վճռաբեկ դատարանը փաստում է, որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր

ճանաչելու և անվավերության հերևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, ինչն ինքնին բացառում է սակարկություններին մասնակցող անձանց վարչական կամ իշխանական և ընդհանրապես որևէ ենթակայության ներքո գտնվելու հանգամանքը:

(...)

Վերոգրյալից հետևում է, որ հանրային իշխանական լիազորություններով օժտված սուբյեկտի՝ իրավահարաբերության կողմ լինելը դեռևս չի նշանակում, որ իրավահարաբերությունը հանրային բնույթի է, քանի որ հանրային բնույթը՝ որպես իրավահարաբերության բնութագրիչ, ծավալային առումով ներառում է իրավահարաբերության թե՛ սուբյեկտային կազմը, թե՛ օբյեկտը, թե՛ բովանդակությունը և ի հայտ է գալիս միայն վերոնշյալ երեք տարրերի համակցությամբ: Վարչական մարմինը որոշակի իրավահարաբերության մեջ կարող է ներկայանալ ոչ միայն որպես հանրային իշխանական լիազորություններ կրող մարմին, այլ նաև որպես տվյալ իրավահարաբերության մյուս մասնակիցներին հավասար սուբյեկտ (մասնավոր ինքնավարություն): Ի տարբերություն հարկադիր էլեկտրոնային աճուրդն անվավեր ճանաչելու հայցապահանջի, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 463-465-րդ հոդվածների հիմքով անցկացվող սակարկություններում որպես սակարկությունների կազմակերպիչ կարող է հանդես գալ գույքի սեփականատերերը, իրավունքների տիրապետողը, աշխատանքներ կամ ծառայություններ առաջարկողը, ինչպես նաև այն անձը, ով գործում է սեփականատիրոջ կամ իրավատիրոջ հետ կնքված գրավոր պայմանագրի հիման վրա և հանդես է գալիս նրանց կամ իր անունից³»:

9. Նախորդ կետում վկայակոչված իրավադրույթների վերլուծությունից հետևում է, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին է վերապահել դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով

³ Տե՛ս ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ ՀՀ գլխավոր դատախազությունն ընդդեմ ՀՀ Կոտայքի մարզպետարանի, Զարիկ Գարուշի Գևորգյանի, երրորդ անձ ՀՀ կադաստրի կոմիտե՝ գործով 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 որոշումը:

պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերի քննությունը: Միևնույն ժամանակ օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատարանի ընդդատության շրջանակը, որում ներառված են հանրային իրավահարաբերություններից բխող վեճերի վերաբերյալ գործերը, ներառյալ՝ վարչական մարմինների միջև այն վեճերը, որոնք ենթակա չեն լուծման վերադատության կարգով: Այդպիսի գործերի շարքին են դասվում ընդդեմ վարչական մարմնի պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ պաշտոնատար անձանց, տվյալ դեպքում՝ ՀՀ դատախազության կողմից ներկայացված այն գործերը, որոնցով վերջիններս համարում են, որ այդ մարմնի վարչական ակտով, գործողությամբ կամ անգործությամբ խախտվել կամ անմիջականորեն կարող են խախտվել պետության կամ համայնքի այն իրավունքները, որոնց պաշտպանության լիազորությունը դրված է իրենց վրա, իսկ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Միաժամանակ, որևէ դատական գործի՝ վարչական կամ հակակոռուպցիոն դատարանում քննության ենթակա լինելու հարցը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով այն իրավահարաբերության բնույթը (մասնավոր կամ հանրային), որից բխող վեճը հանձնվում է դատարանի քննությանը:

Ընդ որում, պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող գույքի օտարման աճուրդի արդյունքներն ամփոփող որոշման իրավաչափության հարցի պարզումը բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից, քանի որ սակարկություններ անցկացնելու, դրանց արդյունքում պայմանագրեր կնքելու կամ դրանք անվավեր ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու կարգը և հիմքերը սահմանվում և կարգավորվում են քաղաքացիական իրավական նորմերով, իսկ սակարկությունների մասնակիցներն իրավահարաբերության մեջ են մտնում

մասնավոր կամքի ինքնավարությամբ, որպիսի պարագայում նշված իրավահարաբերություններում հանրային տարրի առկայությունը բացառվում է:

10. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ գլխավոր դատախազությունը 2024 թվականի օգոստոսի 7-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե և Ջուլիետա Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Ջուլիետա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիետա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին⁴,

- գործը ՀՀ վարչական դատարանի՝ 2025 թվականի հուլիսի 9-ի որոշմամբ վերահասցեագրվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին՝ այն հիմքով, որ հայցվորի վեճը, այն է՝ Մխչյանի գյուղապետի թիվ 25 որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջը, բխում է մասնավոր իրավահարաբերություններից: Տվյալ դեպքում, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՀՀ գլխավոր դատախազության կողմից հարուցված հայցը հանդիսանում է քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործ, սույն վեճը չի մտնում ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով ՀՀ վարչական դատարանի ընդդատության մեջ, այլ հանդիսանում է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության գործ⁵,

- ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2025 թվականի հուլիսի 29-ի որոշմամբ գտել է, որ Մխչյան համայնքը, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով հանդես գալով որպես վարչական մարմին, 2003 թվականի փետրվարի 07-ին կայացրել է թիվ 25 որոշումը, որն ընդունվել է

⁴ Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

⁵ Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

հանրային իրավունքի բնագավառում, իրենից ներկայացնում է վարչական ակտ, և նշված որոշումն առոչինչ ճանաչելու պահանջից ծագող իրավահարաբերությունները կրում են հանրային բնույթ, որի բովանդակությունը կազմում է հանրային իշխանական լիազորությամբ օժտված սուբյեկտի՝ տվյալ դեպքում համայնքի ղեկավարի կողմից իր հանրային իշխանական լիազորությունների իրականացումը, որի կապակցությամբ կողմերի միջև ծագած վեճը, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով, ենթակա է ՀՀ վարչական դատարանին: Ընդ որում տվյալ իրավիճակում գլխավոր դատախազությունը կարող էր վիճարկել աճուրդը, որը ենթակա կլիներ քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում⁶:

11. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 8-9-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է նշել, որ սույն գործով ներկայացված հիմնական պահանջն առնչվում է Մխչյան համայնքի ղեկավարի՝ 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելուն, որպիսի պահանջը հայցվորը հիմնավորում է այն փաստարկներով, որ աճուրդով վաճառված վեճի առարկա հողամասն օտարվել է պահուստային ֆոնդի հողերից՝ առանց դրա նպատակային նշանակության փոփոխության:

Հարկ է նշել, որ թեև հայցի առարկան ձևական առումով համապատասխանում է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված ճանաչման հայցատեսակին, սակայն նշված հայցատեսակով հայցի առարկան ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա կարող է դառնալ միայն այն դեպքում, երբ կողմերի միջև առաջացած վեճը ծագած լինի հանրային իրավահարաբերություններից, քանի որ ՀՀ վարչական դատարանին ենթակա են միայն հանրային իրավահարաբերություններից ծագող գործերը: Ուստի, անկախ հայցվորի կողմից ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված հայցատեսակներից որևէ մեկին համապատասխան ձևակերպված պահանջի

⁶ Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:

ներկայացումից, վեճը չի կարող ՀՀ վարչական դատարանի քննության առարկա դառնալ, եթե այն չբխի հանրային իրավահարաբերություններից:

Մինչդեռ, հիմք ընդունելով ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ ԿԴ/3359/02/21 գործով արտահայտած իրավական դիրքորոշումը, ըստ որի՝ պետական սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման աճուրդի շուրջ ծագած իրավահարաբերությունները կրում են մասնավոր բնույթ, ըստ այդմ՝ այդ գործընթացի արդյունքների ամփոփման իրավահարաբերությունները նույնպես մասնավոր բնույթի են, հետևաբար սույն գործով ծագած իրավական վեճը՝ աճուրդի արդյունքների ամփոփման որոշման առ ոչինչ լինելը ճանաչելու մասին, նույնպես կրում է մասնավոր բնույթ:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով, որ դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը ենթակա են ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը, իսկ սույն գործով ներկայացված վեճը չի բխում հանրային իրավահարաբերություններից, ուստի սույն գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

12. Վերոգրյալից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 (ՎԴ/9508/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե և Ջուլիետա Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Ջուլիետա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիետա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, հիմնավոր չէ:

Ուստի, ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 (ՎԴ/9508/05/24) գործը ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՀԿԴ/0194/02/25 (ՎԴ/9508/05/24) գործն ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության հայցի ընդդեմ Արտաշատ խոշորացված համայնքի ղեկավարի, երրորդ անձինք՝ ՀՀ կադաստրի կոմիտե և Ջուլիետա Աբրահամյան՝ Մխչյան համայնքի ղեկավարի 2003 թվականի փետրվարի 7-ի թիվ 25 որոշման առոչինչ լինելը ճանաչելու և որպես հետևանք՝ Մխչյանի գյուղապետի և Ջուլիետա Աբրահամյանի միջև 2008 թվականի հունվարի 15-ին կնքված հողամասի առուվաճառքի պայմանագիրը և Ջուլիետա Աբրահամյանի անվամբ 2008 թվականի հունվարի 17-ին կատարված իրավունքի պետական գրանցումն անվավեր ճանաչելու պահանջների մասին, ենթակա է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀՈՎՍԵՓ ԲԵԴԵՎՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ
ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ
ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ
ՆԱԽԱԳԱՀ
ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ**

**ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ**